

Rad bil bi Mati Zemlja. Rad slišal bi, kako
šumi ponoči rž o skrivnem povračilu,
in gledal rune zvezd, ki biserno teko
po nočnem nebu modrem in črnem kot črnilo.

Bogdanovščina, 1906

Prevedel
Drago Bajt

POJASNJEVALNE OPOMBE

Izbor je poimenovan po naslovu zbirke Vjačeslava Ivanova, enega od vodilnih pesnikov ruskega simbolizma.

Vladimir SOLOVJOV (1853—1900), filozof in pesnik, »duhovni oče« ruskega simbolizma. Na nekatere mlajše simboliste (Belega in Bloka) so vplivale njegove religiozno-mistične ideje o združitvi Vzhoda in Zahoda. Sintezo pomiritve duha in telesa, neba in zemlje, stvarnosti in ideala je mogoče opaziti tudi v njegovih poeziji, ki je grajena na antitezah in polarizaciji besed. To kaže tudi pesem *V Alph*, kjer se človekovo duhovno stremljenje primerja z dviganjem in upadanjem morja, besede pa se zbirajo okoli jasno polariziranih pojmov (spodaj/zgoraj, tu/tam).

Fjodor SOLOGUB (F. K. Teternikov, 1863—1927), pesnik, romanopisec, novelist, dramatik. Najbolj je znan po romanu *Mali hudič* (1907), najvidnejšem delu ruskega satanizma. Med poezijo izstopajo štiri knjige *Verzov* (1896, 1904) in zbirke *Ognjeni krog* (1908, 1922), *Biserne zvezde* (1913), *Zvonjenje v stolnici* (1921) ter *Čarobna čaša* (1922). Sologubov pesniški svet naseljuje skrivnostne demonske sile, ki omrtvijo človekovo voljo in moč in ga tirajo v objem vesoljnega zla. Rešitev prinašata samo smrt in onstransko večno življenje. Zato pesnik priganja svojega spremljevalca Liha, posebljeno Zlo, naj ga čimprej odpelje iz praznega sveta, kjer je tujec.

Dmitrij MEREZKOVSKI (1865—1941), romanopisec, pesnik, filozof in kritik. Je avtor prvega manifesta ruskih simbolistov (*O vzrokih razkroja in o novih tokovih v sodobni literaturi*, 1893). Med romani je znana predvsem njegova trilogija *Kristus in Antikrist* (1896—1905), med pesniškimi zbirkami pa knjiga *Simboli* (1892). Pesem *Nirvana* že razodeva zlitje človeka z naravo in celotnim vesoljstvom, izmiritev duha in snovi v absolutni lepoti, dobroti in resnici.

Zinaida GIPIIUS (1896—1945), pripovednica in pesnica. Najboljše pesmi so zbrane v dveh knjigah *Zbranih verzov* (1904 in 1910). Pesem *Elektrika* je značilna zanjo: združitev nasprotnih polov povzroči smrt, ki pa v resnici prinaša Luč — večno življenje duha, očiščenega od snovi.

Konstantin BALMONT (1867—1943), pesnik. Izdal je veliko pesniških zbirk, med njimi pa so pomembne le nekatere: *Tišina* (1898), *Goreče stavbe* (1900), *Bodimo kot sonce* (1903), *Le ljubezen* (1904). V njih se pesnik kaže kot absolutno svoboden, svetu odprt subjekt, ki se prepušča ekstatičnim zamaknjenjem in videnjem. Kot tak je sposoben dojemati »soskladja« in »žarenja« absolutne resničnosti, ki jo nato upesnjuje v besedni magiji, verbalni glasbi. Prevedena pesem spretno izrablja simbolistične sinestezije (gledanje zvokov, slišanje barv).

Valerij BRJUSOV (1873—1924), pesnik, pripovednik, kritik prevajalec, urednik. Najboljše so njegove zbirke *Chefs d'oeuvre* (1895), *Me eum esse* (1897), *Tertia Vigilia* (1900), *Urbi et Orbi* (1903) in *Stephanos* (1906). Urejal je osrednje glasilo ruskih simbolistov *Tehtnico* ter prevajal iz vseh svetovnih jezikov, največ iz latinščine, francoščine in angleščine. Eruditstvo je gnalo pesnika v idejno, snovno, motivno in oblikovno sposojanje iz svetovne književnosti, ki pa ga je znal izvorno simbolistično preoblikovati. Pesem *V Kavarni* je simbolistični prikaz mesta in sveta, ki mu vlada Satan.

Aleksander BLOK (1880—1921), pesnik, dramatik, esejist. Znane so njegove zbirke: *Verzi o Prelepi Dami* (1904), *Nenadejana radost* (1907), *Zemlja v snegu* (1908), *Nočne ure* (1911), *Verzi o Rusiji* (1915) ter pesnitvi *Dvanajst* in *Skiti* (1918), med lirskimi dramami pa *Neznanka* (1906), *Balaganček* (1907) ter *Vrtnica in križ* (1912). Prevedena pesem je iz obdobja, ko je pesnik zgubil vero v prelepo Damo, od katere je pričakoval zgladitev zemeljskih disharmonij, ter zagledal »strašni svet« v fantastično

in groteskno spačenem zrcalu — pa tudi sebe, pajaca, klovn, harlekina, močvirskega črta, ki so ga zredili »mehurji zemlje«.

Andrej BELI (Boris N. Bugajev, 1880—1934), pesnik, romanopisec, filozof, kritik in teoretik simbolizma. Filozofsko je utemeljil ruski simbolizem v treh obsežnih knjigah (*Log zeleni in Simbolizem*, obe 1910, *Arabeske*, 1911). Med njegovimi teoretičnimi deli sta znani knjigi o Puškinu in Gogolju, med romani *Srebrni golob* (1910), *Peterburg* (1916, 1928) in *Kotik Letajev* (1922), med pesniškimi zbirkami pa *Zlato v lazurju* (1904), *Pepel in Žara* (obe 1909). Motiva metoža in harlekinov sta blizu Blokovemu razumevanju »strašnega sveta«, le da sta pri Belem še groteskno in fantastično stopnjavana.

Innokentij ANNENSKI (1856—1909), pesnik, kritik dramatik in prevajalec Evripida ter francoskih »prekletih pesnikov«. Izdal je le dve zbirki: *Tihe pesmi* (1904) in *Šatulja iz cipresovine* (1910, posmrtno). Pesem *Lok in strune* ubeseduje značilni simbolistični svet, razpolovljen, razklan in razcepljen, iz katerega more odrešiti človeka samo umetnost (v naši pesmi glasba violine). Umetnost povezuje življenjsko stvarnost in absolutno Lepoto, mallarméjevsko »nemo glasbo«; umetniško ustvarjanje je nezno trpljenje, blokovski »čudoviti in bleščeči pekel«, božansko življenje, kupljeno za ceno človeškega. Pesniški jezik Annenskega pa pesnika že približuje modernim tvorcem ruske poezije (akmeistom, Ahmatovi, Pasternaku).

Vjačeslav IVANOV (1866—1949), pesnik, dramatik, filozof in teoretik simbolizma. Pomembni sta dve knjigi teoretičnih člankov (*Med zvezdami*, 1909 in *Brazde in meje*, 1916), zlasti pa pesniške zbirke *Zvezde vodnice* (1901), *Prozornost* (1904), in *Cor ardens* (1911—1912). Ivanov je po miselnih izhodiščih blizu nemškimi romantikom in njihovi teoriji o svetovni in vesoljni duši. Za najvišji izraz duhovnega življenja ima mit (pesem *La luna somnambula* sloni na grškem mitu o Seleni in Endimionu, pa tudi pesem iz cikla *Zlati zastori* je polna reminiscenc iz stare Grčije). Pesnik je orodje mita in ustvarjalec nove mitologije (»sol zemlje«), edine prave oblike eksistiranja.

Maksimiljan VOLOŠIN (M. A. Kirijenko, 1877—1932), pesnik, umetnostni kritik in slikar. Avtor *Pesmi 1900—10* (1910) in *Demonov gluhtonemih* (1919). Pod vplivom francoske in nemške poezije je ustvarjal simbolno zapleteno liriko, ki se navdihuje v mistiki in religijah različnih narodov.

Prevajalec

Bralnica 77

DOLŽNOST ŽIVLJENJA

František
Benhart

Za povest Vladimira Kavčiča PUSTOTA je značilno, da jo človek lahko bere in razume na več načinov. Najbolj evidentna je seveda tema: usoda kmeta, ki se je udeležil zgubljenega kmečkega punta na Tolminskem leta 1713 in se je moral z družino izseliti. Kavčič se v svojem dosedanem delu ni spuščal v bolj oddaljeno zgodovino, vendar se je zdaj tako rekoč brez izkušnje, prav suvereno polastil tega

območja v vseh območjih, ki zadevajo človeško življenje kot ambientno faktografijo. Njegova upodobitev časa izpred več kakor četr tisočletja premore tako minuciozno »izdelavo«, da bi ji še tako strog in poučen zgodovinar-specialist najbrž ne imel kaj oporekati. Toda tematska stran te povesti ni poglavitna, njeno sporočilo je po vsem videzu naperjeno onstran »zgodovinskosti«, se pravi, določena zgodovinska tema, povrh še zelo natančno časovno zasidrana (v polovico leta 1714), vzpostavlja tu nadčasovne, cum